

Rapport: 2016:05

Älgförvaltningen i Dalarnas län 2016-2018 - mål och inriktning

Omslagsbild: Älgtjur. Foto: MostPhotos/Fredrik Johansson
Rapporten kan laddas ner från Länsstyrelsen Dalarnas webbplats:
www.lansstyrelsen.se/dalarna/publikationer.
Den kan även beställas från Länsstyrelsen Dalarna, telefon 010 225 00 00.
Ingår i serien Rapporter från Länsstyrelsen i Dalarnas län, ISSN: 1654-7691.

Rapport: 2016:05

Älgförvaltningen i Dalarnas län 2016-2018 - mål och inriktning

Förord

Det nationella målet för älgförvaltningen är att skapa en älgstam av hög kvalitet i balans med betesresurserna. Förvaltningen ska präglas av en helhetssyn och ska därför också ta hänsyn till viktiga allmänna intressen såsom motverkande av trafikolyckor, älgens inverkan på biologisk mångfald samt till rovdjursförekomst. Älgen berikar upplevelsevärde i skogen och som nationalsymbol är den viktig för turistnäringen. Älgjakt, som berör en stor del av befolkningen i Dalarna, är en viktig källa till rekreation och gemenskap. Älgstammen utgör också en värdefull naturresurs som genererar en stor mängd kött av hög kvalitet.

Syftet med dessa riktlinjer är att vara vägledande för den regionala förvaltningen av älg så att uppsatta mål kan uppnås. För att på bästa sätt förverkliga detta ska förvaltningen vara anpassad till rådande lokala förutsättningar inom länets älgförvaltningsområden. Förvaltningen av älg ska samtidigt vara adaptiv, det vill säga anpassa sig till nya eller förändrade förhållanden. Dispositionen i detta dokument följer därför hörnstenarna inom adaptiv förvaltning: kunskap, målsättning, åtgärder, systematisk observation och utvärdering (se avsnittet *Bakgrund*).

Dessa riktlinjer har utarbetats av Länsstyrelsen Dalarna tillsammans med en arbetsgrupp bestående av ledamöter från länets viltförvaltningsdelegation. Riktlinjerna godkändes slutgiltigt av viltförvaltningsdelegationen den 27 november 2015.

Jonas Bergman

funktionssamordnare Naturvårdsenheten

Innehållsförteckning

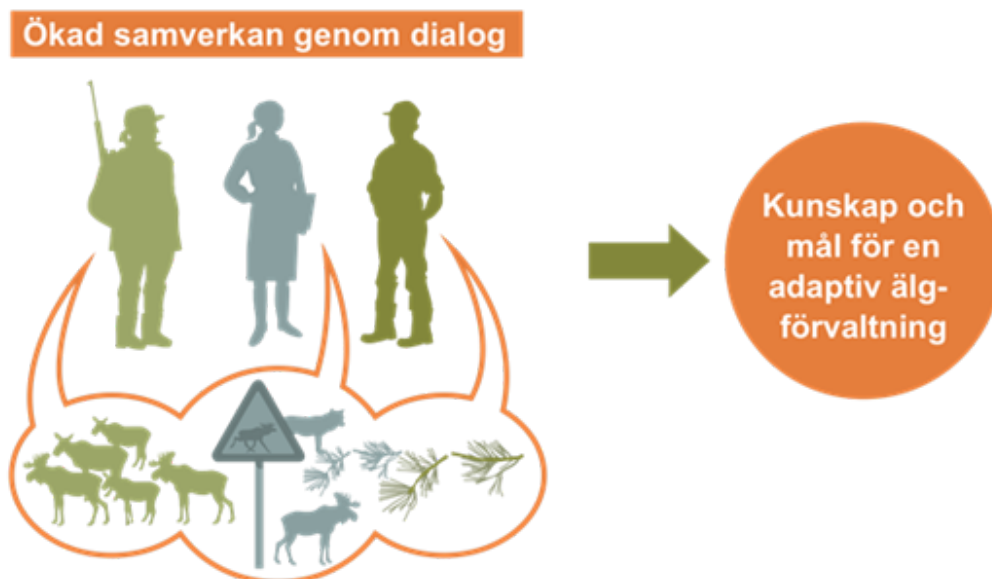
Förord	3
Bakgrund.....	5
Kunskap	7
Målsättningar för älgförvaltningen i Dalarnas län 2016-2018.....	9
Åtgärder	10
Systematisk observation.....	11
Utvärdering	13
Bilaga 1. Dalarnas läns fastställda älgförvaltningsområden	15
Bilaga 2. Riktlinjer för älgförvaltningen under året	16
Bilaga 3. Riktlinjer för bidrag ur älgvårdsfonden.....	18
Bilaga 5. Aktörer inom älgförvaltningen	20

Bakgrund

Ekosystembaserad lokal förvaltning

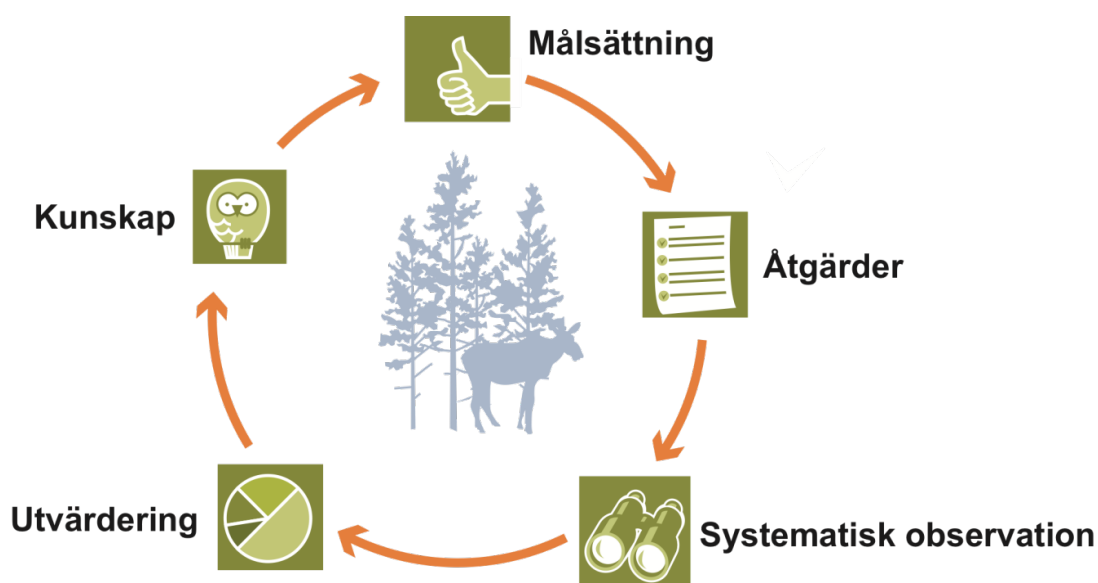
Länsstyrelsens viltförvaltningsdelegation har det övergripande ansvaret för älgförvaltningen inom länet.

Dalarnas län har indelats i älgförvaltningsområden (se bilaga 1). Områdena är inrättade utan hinder av administrativa gränser som exempelvis länsgränser, så att de utgör områden som till stor del hyser en egen älgpopulation, varför dessa riktlinjer även berör delar av angränsade län. Till varje älgförvaltningsområde finns en älgförvaltningsgrupp bestående av representanter för markägareintresset och jägareintresset. I Dalarnas älgförvaltningsområden bedrivs älgjakten främst inom älgskötselområden. Älgskötselområdena ska bidra med viktig kunskap om den lokala älgstammen genom inventering, rapportering och årliga samråd med älgförvaltningsgruppen. Motiverade och aktiva markägare och jägare är en förutsättning för ett väl fungerande lokalt samarbete kring älgförvaltningen då markägaren innehar jakträtten och jägaren tar det avgörande beslutet i jaktsituationen.

Adaptiv förvaltning

Älg-och rovdjurspopulationerna förändras kontinuerligt i likhet med skogen och skötseln av denna. Att anpassa sig till nya eller förändrade förhållanden innebär att förvaltningen är adaptiv. Huvudtankarna i adaptiv förvaltning illustreras oftast i form av en cirkel, som en pedagogisk process i flera steg (se figur). Adaptiv förvaltning innebär att man, utifrån befintlig kunskap om systemet formulerar mål. Man utför åtgärder och observerar hur systemet reagerar på dessa samt utvärderar åtgärdernas effekt, varvid ny kunskap genereras. Denna kan sedan, om nödvändigt, användas för ny målformulering.

Kunskap

Älgstammen

I Dalarnas län har älgen en särställning bland det jaktbara viltet. En stor del av länets jaktkortslösare jagar främst älg.

Dalarnas älgstam karakteriseras av en något låg andel tjur av vuxna älgar, som dock ökat under de sista tio åren. Avskjutningen av kalv närmar sig 50 % av det totala jaktliga uttaget. Predation av varg och björn påverkar stora delar av länets älgstam. Förvaltningen har tagit hänsyn till detta på ett ansvarsfullt sätt i älgförvaltnings- och älgskötselplaner, vilket lett till att Dalarnas län har en av landets högsta procentsiffror för måluppfyllnad, men ingen vikande trend för älgstammen inom rovdjursområden. Detta tyder på ett gott samarbete generellt inom älgförvaltningen och en god samsyn mellan markägare och jägare.

Älg och rovdjur

Dalarna är ett av få län där Sveriges samtliga fem stora rovdjur är etablerade. Länsstyrelsen har det regionala ansvaret för rovdjursinventeringar i länet och årligen sammanställs en rapport över inventeringarnas resultat av Viltskadecenter. Där den lokala älgstammen påverkas av predation förorsakad av varg och björn kommer det möjliga jaktuttaget av älg att vara beroende av de lokala tätheterna av både älg och rovdjur. För att beräkna vargrevirens påverkan på älgpopulationen är det viktigt att känna till revirens storlek och utbredning, eftersom vargens årliga predation är konstant oavsett revirstorlek och flockstorlek. Resultatet blir att vargens uttag ur den lokala älgstammen per 1000 hektar kommer att variera beroende på revirstorleken, vilket medför att det framför allt är älgtätheten i det lokala älgförvaltningsområdet som avgör det möjliga jaktuttagets storlek. I ett medelstort vargrevir på ca 100 000 hektar, där älgen är det huvudsakliga bytesdjuret, är den årliga genomsnittliga predationen cirka 1,2 älgar per 1000 hektar varav ungefär 80 % utgörs av kalv. Vargpredationen på älg minskar med ökad täthet av andra klövvilt som rådjur och kronhjort.

Vuxna björnars uttag kan vara 7-8 älgar per år och björnindivid. Vuxna björnar utgör ca 50 % av björnpopulationen. Uttagets storlek från björn varierar med bytestätheten och sker främst på vår och sommar, samt riktar sig främst mot älgkalv.

Älgkalvar kommer sannolikt att vara färre i älgpopulationen när jakten startar i ett område med rovdjursförekomst än i ett område där björn och varg saknas eller är få. I älgobsen kommer detta att visa sig genom att antalet kalvar per vuxet hondjur är relativt lågt, vilket inte behöver betyda att älgstammens produktivitet är låg. Om den lokala älgpopulationen påverkas av både björn- och vargpredation är det inte säkert att det finns någon möjlighet till ett jaktligt uttag om älgtätheten understiger 4-6 älgar per 1000 ha i vinterstam, beroende på könskvot bland de vuxna djuren och

tillgången på alternativa bytesdjur. Viktigt är att rovdjursförekomsten följs och att all relevant information rörande rovdjur som kan vara av intresse för älgförvaltningsgrupperna finns tillgänglig i god tid före det att planerna fastställs.

Rovdjursförekomst får inte innebära att klövviltstammarna tillåts öka om det väsentligt påverkar skogsskadesituationen negativt. Samtidigt ska, enligt regeringspropositionen 2009/10:239, ekosystemansatsens försiktighetsprincip tillämpas på älgförvaltningen så att älgtätheten inte blir för låg i rovdjursområden.

Älgen och skogsbruket

Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden bibehålls. Skogsnäringen är en av hörnstenarna för Dalarnas ekonomi och sysselsättning. Foderprognos och trenden för skogliga skador är två viktiga beslutsunderlag vid förvaltningen av älg. Skogsbrukets omfattning, intensitet och metoder påverkar fodertillgången för klövviltet. Fodertillgången och trädslagssammansättningen har en avgörande betydelse för vilka skador som uppstår vid en given storlek på älgstammen. Genom kunskap och medvetenhet kan skogsbruket upprätthålla, och ibland öka, foderproduktionen utan merkostnader i form av ökade skador.

Genom älgbetesinventering (ÄBIN) vartannat år, på älgförvaltningsområdesnivå, mäts senaste årets färska skador. Riktvärde för acceptabel färsk skada anges per älgförvaltningsområde i medeltal och varierar med bonitet och skadehistorik. Riktvärdet bör ligga inom intervallet 2-5 % färska skador. Skogsnäringen har också ett nationellt mål om att sju av tio stammar ska vara oskadade då de går ur betningsbar höjd. Där man har en serie av ÄBIN-inventeringar kan ett treårsmedelvärde användas. Viktigt för beslut som rör planläggning är att försöka se trender över tid, snarare än värden från enskilda år då många faktorer förutom älgtäthet påverkar skadebilden inom ett älgförvaltningsområde.

Älgen och trafiken

I Sverige finns ett uttalat nationellt mål om att viltolyckorna i trafiken ska minska. Detta kan uppnås bland annat genom reglering av viltstammarnas storlek, planering av åtgärder inom jordbruk och skogsbruk samt trafiklösningar för att minska viltolycksrisken. Det är Nationella viltolycksrådet och dess regionala organisationer som i Sverige aktivt arbetar med dessa frågor. Dalarnas län har sedan 2010 en nedåtgående trend gällande viltolyckor med älg. Det åligger älgförvaltningsgrupperna att, i dialog med de i älgförvaltningsområdet ingående jaktområdena, planera för en sådan avskjutning att viltolyckorna inom länets inrättade älgförvaltningsområden i möjligaste mån minskar.

Målsättningar för älgförvaltningen i Dalarnas län 2016-2018

De regionala målen omfattar älgstammens kvalitet, älgbetesskador på skog samt älgrelaterade trafikolyckor inom länets fastställda älgförvaltningsområden.

- Tjurandelen av de vuxna älgarna i populationerna bör befinna sig inom intervallet 35-40 % beroende på hur stor rovdjurspredationen är, detta enligt älgobs.
- Produktionen ska befinna sig inom intervallet 0,6 till 0,8 kalvar per vuxet hondjur beroende på hur stor rovdjurspredationen är, detta enligt älgobs. Högre predationstryck kan resultera i färre observerade antal kalvar per hondjur.
- Kalvandelen av den årliga avskjutningen ska vara inom intervallet 40-60 % beroende på hur stor rovdjurspredationen är.
- Slaktvikten för älgkalv bör inte minska från dagens nivåer.
- Det ska vara möjligt att inom alla länets älgförvaltningsområden föryngra skogsmarken med lämpligt trädslag.
- Rönn, asp, sälg och ek ska kunna bli trädbildande där de är naturligt förekommande.
- Trafikolyckor med älg bör i möjligaste mån minska i länet.

Åtgärder

För att nå de uppsatta avskjutningsmålen är det viktigt att avskjutningens omfattning och inriktning blir rätt. Svenska jägareförbundet har det allmänna uppdraget att ta fram avskjutningsstrategier för olika scenarion och utbilda jägarna. Även på SLU:s hemsida (<http://www.slu.se/algforvaltning/>) presenteras exempel på avskjutningsstrategier.

Foto:Lars-Ove Jonsson

Systematisk observation

Det är älgförvaltningsgruppernas ansvar att verka för att nödvändiga inventeringar genomförs, sammanställs och analyseras. SLU och Skogsstyrelsen har på regeringens uppdrag lämnat förslag på lämpliga inventeringsmetoder, vilka man har valt att kalla basinventeringar. Dessa är avskjutningsstatistik, älgobs, spillningsinventering, slaktvikt på älgkalvar, älgbetesinventering (ÅBIN) och foderprognoser. Detaljer kring inventeringsmetoderna finns att läsa på SLU:s hemsida <http://www.slu.se/algforvaltning/>

Genomförande av inventeringar

Inventeringar för älg och skog ska ske på älgförvaltningsområdesnivå i enlighet med SLU:s och Skogsstyrelsens manualer för inventeringar för adaptiv älgförvaltning.

Inventeringsplan för Dalarnas län

Avskjutningsstatistik

Länets avskjutningsstatistik samlas och presenteras på länsstyrelsernas gemensamma webbplats Älgdata (www.algdata.se) i takt med att avskjutningen rapporteras in.

Älgobs

Älgobs utförs årligen under de första sju dagarna av älgjakten av länets älgjägare och är ett viktigt och kvalitetssäkrat verktyg för att skatta älgstammens sammansättning och reproduktion.

Slaktvikt hos kalv

Kalvars slaktvikter insamlas av länets jägare under hela älgjakten. Kalvens viktutveckling fungerar som en indikator på älgstammens status och fodertillgången i området. Att följa utvecklingen av kalvarnas slaktvikter årligen ger data som beskriver djurens kondition för att till exempel kunna få en indikation om att betessituationen försämras eller förbättras inom området. Kalvarnas viktutveckling följer variationerna i den omgivande miljön.

Spillningsinventering

Spillningsinventeringar utförs enligt SLU:s manual och bör utföras vartannat år och då helst samma år som älgbetesinventering genomförs. Fältarbetet bör utföras av personer som genomgått en utbildning där de fått kunskap om grunderna för inventeringen och tränat på de olika momenten i fältarbetet. Denna utbildning genomförs i Dalarnas län av Jägareförbundet Dalarna, men även andra kan få Länsstyrelsens uppdrag att genomföra detta.

Presentationen av resultaten bör följa en standardmodell med tillräcklig information om tillvägagångssätt och resultat så att berörda enkelt kan

tillgodogöra sig detta. I Dalarna sammanställs och presenteras resultaten från spillningsinventeringar av Jägareförbundet Dalarna. Spillningsinventering är ett kvalitetssäkrat verktyg för att skatta älgtätheten och ger ett tillförlitligt index.

Älgbetesinventering (ÄBIN)

Älgförvaltningsområdena ska inventeras vartannat år. Inventeringen utförs av uppdragstagarens utbildade personal. Presentationen av resultaten bör följa en standardmodell med tillräcklig information om tillvägagångssätt och resultat så att berörda enkelt kan tillgodogöra sig detta. ÄBIN är framtagen och kvalitetssäkrad genom skogsstyrelsen och Sveriges Lantbruksuniversitet SLU och ger ett tillförlitligt index över färskas betesskador.

Foto: Lars-Ove Jonsson

Utvärdering

Älgdata

Den nationella databasen Älgdata (www.algdata.se) samlar viktig information om älgstammen och dess påverkan på bland annat skog och trafik. Detta sker i syfte att underlätta för en kunskapsbaserad adaptiv älgförvaltning. Älgdata är ett av älgförvaltningsgruppernas viktigaste verktyg. Den som är företrädare för ett älgjaktområde (älgskötselområde eller licensområde) ska inom 14 dagar efter att en älg har fällts rapportera detta till Länsstyrelsen.

Anmälan om fälld älg kan göras i Älgdata eller i någon av underapplikationerna Viltdata (www.viltdata.se) eller Jaktrapport (www.jaktrapport.se). Varje jaktområde beslutar om på vilket sätt anmälan sker men endast en av ovanstående metoder kan och får användas under samma jaktår. Älgobs kan inte rapporteras i Älgdata vilket innebär att jaktområdena måste använda Viltdata eller Jaktrapport för att rapportera obsdata. Slutrapportering av älgjakten måste dock alltid ske i Älgdata.

Inloggningsuppgifter till Älgdata skickas till företrädare för registrerade älgjaktområden i samband med tilldelningsbeslut eller vid beslut om godkänd älgskötselplan från Länsstyrelsen. Inloggning till övriga system (Viltdata och Jaktrapport) administreras av ansvariga för dessa. Anmälan om fälld älg ska minst innehålla uppgifter om jaktområdets registreringsnummer, datum då djuret fälldes, djurets kön samt om det var en årskalv.

Uppföljning med viltförvaltningsdelegationen

Enligt förordning (2009:1474) ska en viltförvaltningsdelegation besluta om övergripande riktlinjer för skötsel av älgstammen i länet. I samma förordning framgår även att viltförvaltningsdelegationen är ett organ för samverkan i frågor som rör viltförvaltning inom länet. Länsstyrelsens viltförvaltningsdelegation i Dalarna ska, som en del av uppföljningen av de länsvisa målen för skötseln av länets älgstammar, informeras om älgförvaltningsområdenas måluppfyllelse. Handläggare vid Länsstyrelsen föredrar årligen information för viltförvaltningsdelegationen.

Samråd med angränsande län

Som en del i uppföljning av älgförvaltningen och i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt efter älg och kronhjort (NFS 2011:7) bör även samråd med angränsande län ske vid registrering av jaktområden över länsgränser.

Adaptivitet i älgförvaltningen

Förutsättningarna för älgjakten kan förändras. Till exempel kan ett etablerat vargrevir försvinna, ett nytt tillkomma eller älgstammens sammansättning ändras. Då kan det bli aktuellt att revidera en älgskötselplan. För att en skötselplan ska kunna revideras förväntas att olika åtgärder för att nå målen vidtagits innan revidering är aktuell. Därefter bör revidering föranledas av ett samråd där samtliga berörda jakträttsinnehavare samt fastighetsägare och viltvårdsområdesföreningar i älgskötselområdet beretts möjlighet att komma till tals. Samråd ska även hållas med älgförvaltningsgruppen och kan också behöva hållas med angränsande älgskötselområden. En reviderad älgskötselplan kommer att granskas, bland annat utifrån godkänd älgförvaltningsplan.

Revidering av en eller flera älgskötselplaner inom ett älgförvaltningsområde kan initieras av älgförvaltningsgruppen. Om revidering av en älgskötselplan är omfattande kan det innebära att även älgförvaltningsplanen behöver revideras eftersom älgskötselplanen alltid ska bidra till att älgförvaltningsplanens mål uppfylls.

Anmälan från älgförvaltningsområde och älgskötselområde, om revidering av älgskötselplan görs till Länsstyrelsen. Nya underlag (inventeringsresultat) ska kunna presenteras med anmälan. En reviderad skötselplan ska sändas in med dokumentation (ex. inventeringsresultat) som påvisar förändrade förutsättningar. Dessutom bör även en skrivelse om varför revidering är aktuell bifogas sådan anmälan till Länsstyrelsen. Skrivelsen kan sändas från älgförvaltningsgruppen eller älgskötselområdet.

För revidering av älgskötselplan som avser ökat antal älgar i avskjutningen, bör den planerade avskjutningen redan vara fylld för aktuellt område under föregående års jakt. Avskjutning för övriga älgskötselområden inom älgförvaltningsområdet kommer även beaktas i sådant fall.

Under pågående jakt kan man också vara adaptiv om omständigheterna kräver det. Ett älgskötselområde kan varje år välja att lägga avskjutningsnivån inom ett intervall 10 % över eller under avskjutningsmålet och under ett enskilt år kan man frångå avskjutningsmålet med mer än 10 %. En sådan åtgärd bör följas av revidering av planer. Om ett älgskötselområde frångått sin skötselplan med mer än 10 % under två av tre år krävs en revidering av älgskötselplanen.

Bilaga 1. Dalarnas läns fastställda älgförvaltningsområden

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAA, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, FM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:1300000

Bilaga 2. Riktlinjer för älgförvaltningen under året

Behovet av riktlinjer för hur arbetet med älgförvaltningen ska ske under året har växt fram under de tre första åren av den nya älgförvaltningen. I det följande beskrivs, månad för månad, vad som ska göras och på vilken aktör ansvaret vilar.

Januari

Senast den 31 januari ska ansökan om registrering av område för älgjakt nästkommande höst vara Länsstyrelsen tillhanda. Älgjakten avslutas den 31 januari om så beslutats under det aktuella jaktåret.

Februari

Älgjakten avslutas den sista februari om februarijakt har beslutats under det aktuella jaktåret. Antal fällda älgar slutrapporteras. Den 14 februari är sista datum för att betala fällavgift de år då älgjakten slutar 31 januari.

Mars

Älgskötselområden har protokollförda samråd med berörda fastighetsägare, jaktträtthavare och viltvårdsområdesföreningar. Protokollförda samrådsmöten hålls mellan älgförvaltningsgrupper (ÄFG) och älgskötselområden (ÄSO). Påminnelse går ut till älgjaktsområden som inte rapporterat in avskjutning.

Preliminära kartor för vargrevir och uppgifter om björntäthet tas fram av Länsstyrelsen och skickas till ÄFG som underlag för planer. ÄFG vidarebefordrar omedelbart informationen till ÄSO.

Länsstyrelsen granskar avskjutningen för ÄSO och kräver revidering om skötselplan avvikit med mer än 10 % under två av tre år och meddelar berörd ÄFG. Revidering av älgförvaltningsplaner sker genom att ÄFG skickar in sin reviderade älgförvaltningsplan eller nya treårsplan, med alla nödvändiga påskrifter till Länsstyrelsen senast 31 mars. Den 14 mars är sista datum att betala fällavgift under år med februarijakt.

April

Länsstyrelsen granskar och godkänner förvaltningsplaner, samt skickar dem vid behov åter till ÄFG för revidering. ÄSO skickar sina planer till berörd ÄFG. ÄFG granskar skötselplaner och sänder skötselplaner med alla nödvändiga påskrifter, samt ÄFG:s yttrande till Länsstyrelsen senast 30 april. Spillningsinventering genomförs i sydliga älgförvaltningsområden (ÄFO). ÄFG skickar in arealförslag för licensområdenas tilldelning till Länsstyrelsen.

Maj

Viltförvaltningsdelegationen (VFD) beslutar om jakttider och fällavgifter för älg. Länsstyrelsen granskar skötselplaner och återsänder till älgskötselområden för revidering vid behov och meddelar ÄFG. Länsstyrelsen beslutar om godkännande av älgskötselplaner och meddelar ÄSO och ÄFO. Spillningsinventering genomförs i nordliga ÄFO:n.

Juni

Länsstyrelsen fortsätter granska och besluta om godkännande av älgskötselplaner och meddelar ÄSO och ÄFO. Om det inte finns särskilda skäl för annat ska beslut som går sökande emot vara denne tillhanda senast första måndagen i juni för de ansökningar som avser områden med jaktstart i september. Länsstyrelsen beslutar om tilldelning till licensområden. Länsstyrelsen skickar ut tilldelningsbeslut till licensområden och meddelar därvid ÄFG. Vid stora förändringar i älgtäthet eller färiska skador enligt ÄBIN kan revideringar av skötselplaner ske under månaden. Redovisning av spillningsinventering görs.

Juli

Om det inte finns särskilda skäl för annat ska beslut om registrering av område för älgjakt som går sökande emot vara denne tillhanda senast andra måndagen i juli för de ansökningar som avser områden med jaktstart i oktober. Länsstyrelsen utbetalar arvode och reseersättning till ÄFG för första halvåret.

Augusti

Beslut om registrering av område för älgjakt ska vara den sökande tillhanda senast första måndagen i augusti för de ansökningar som avser områden med jaktstart i september.

September

Beslut om registrering av område för älgjakt ska vara den sökande tillhanda senast andra måndagen i september för de ansökningar som avser områden med jaktstart i oktober. Septemberjakten på älg börjar första måndagen i september. Tid för brunstuppehållet i slutet av september beslutas årligen av VFD.

Oktober

Oktoberjakten på älg börjar andra måndagen i oktober. Omstarten för jakt inom septemberområden beslutas årligen av VFD.

November

Länsstyrelsen påminner om att rapportera in älgobs.

December

Länsstyrelsen utbetalar arvode och reseersättning till älgförvaltningsgrupperna för andra halvåret.

Bilaga 3. Riktlinjer för bidrag ur älgvårdsfonden

Älgförvaltningen finansieras genom intäkter i form av fällavgifter och avgifter för registrering av älgjaktsområden. Intäkterna tillförs älgvårdsfonden, varefter ersättning för kostnaderna för förvaltningen betalas ut som bidrag ur fonden. Bidrag ur älgvårdsfonden ges till kvalitetssäkrade inventeringar, dock ej flyginventering, upprustning av älgskyttebanor samt för informationsinsatser med anknytning till älgförvaltningen. Det aktuella regelverket för älgavgifterna samt hur bidrag ur älgvårdsfonden får ges återfinns i 52 a – 52 d §§ Jaktförordningen (1987:905) samt 32 – 42 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt efter älg och kronhjort (NFS 2011:7).

Fällavgiftens storlek beslutas årligen av viltförvaltningsdelegationen och nivån på denna, samt antalet fällda älgar styr vilka medel som finns tillgängliga till spillningsinventering, skjutbanor och utbildning.

Bilaga 4. Riktlinjer för skydds jakt på älg

Jakttiden på älg är generös varför de flesta problem bör kunna lösas genom en planerad och riktad avskjutning samt god framförhållning under befintlig jakttid. Den lokala älgstammens täthet ska således inte regleras genom skydds jakt. Skydds jakt är det slutgiltiga alternativet som ska användas först när andra förebyggande åtgärder visat sig verkningslösa.

Regelverk

Länsstyrelsen kan, enligt 29 § Jaktförordningen (1987:905), ge tillstånd till skydds jakt på älg för att förhindra allvarlig skada på exempelvis gröda och skog. Detta gäller om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Inom älgskötselområden får även skydds jakt ske utan beslut från Länsstyrelsen på älg som uppträder vid fält med oskördad gröda om det behövs för att förebygga skada. Sådan skydds jakt är tillåten från den 16 augusti till älgjaktens början. Länsstyrelsen har dock möjlighet att meddela annan föreskrift.

Ärendets gång

En ansökan inkommer till Länsstyrelsen, gärna på den skydds jaktblankett som finns att tillgå på Länsstyrelsens hemsida. Ansökan bör innehålla följande:

- Fastighetsbeteckning samt arealuppgifter för skadedrabbat område.
- Beskrivning av skador/olägenheter
- Beskrivning av vidtagna skyddsåtgärder
- Inventeringsunderlag från tjänsteman på Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsens handläggare begär in kompletterande uppgifter om något saknas. När ansökan anses som komplett skickas den av Länsstyrelsen till berörd älgförvaltningsgrupp för att inhämta deras yttrande på ansökan. I den samlade bedömningen som ligger till grund för Länsstyrelsens beslut tas också hänsyn till:

hur berört älgjaktområde har utnyttjat sin tilldelning, hur stor älgstam som området hyser (förutsatt att denna information finns), vilken tidpunkt på året ansökan inkommer till Länsstyrelsen och om det finns uppgifter om att det rör sig om samma individer som uppehåller sig i området. Länsstyrelsen följer alltid upp hur skydds jakten har gått. Därför bifogas i ett beslut om skydds jakt alltid en jaktrapport som ska vara Länsstyrelsen till handa snarast efter att älgarna fällts. Om inget djur fälls ska rapporteringen ske senast två veckor efter jakttidens utgång.

Bilaga 5. Aktörer inom älgförvaltningen

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har ett viktigt uppdrag som regional myndighet för jakt och vilt. Myndigheten ansvarar för avvägningen av de olika samhällsintressena som berörs av älgförvaltningen. Det är Länsstyrelsens uppgift att nationella mål implementeras i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen ansvarar för registrering av områden för älgjakt, tilldelning av älgar för inrättade licensområden, ändring av gränser och inrättande av älgförvaltningsområden. Granskning och godkännande av förvaltningsplaner och älgskötselplaner och tillsättande och arvodering till ledamöter i länets älgförvaltningsgrupper är också Länsstyrelsens ansvarsområden. Vidare ansvarar Länsstyrelsen för administrationen kring inrapportering och betalning av fällda älgar, samt för bidragsansökningar om medel ur älgvårdsfonden. Det är också Länsstyrelsen som prövar inkomna skyddsjaktsansökningar på älg. Länsstyrelsen är även föredragande i viltförvaltningsdelegationen för ärenden som rör älgförvaltningen exempelvis övergripande regionala riktlinjer, fällavgifter och jakttider.

Viltförvaltningsdelegationen

I varje län ska finnas en viltförvaltningsdelegation som ska arbeta med frågor rörande viltförvaltningen inom länet. Delegationen ska besluta om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen, jakttider och fällavgiftens storlek. Landshövdingen är ordförande och i delegationen ska ingå politiska företrädare och representanter från de intressegrupper som berörs av viltförvaltningen.

Älgförvaltningsgrupper

Inom varje älgförvaltningsområde har en älgförvaltningsgrupp det övergripande ansvaret. Älgförvaltningsgruppen består av 3 representanter vardera för markägar- respektive jägarintresset vilka tillsätts av Länsstyrelsen. Ordförande ska alltid vara en markägarrepresentant som vid oenighet mellan parterna har den avgörande rösten. Älgförvaltningsgruppen tar gemensamt fram en 3-årig älgförvaltningsplan för sitt älgförvaltningsområde. Gruppen ansvarar även för att föreslå, inhämta, sammanställa samt analysera inventeringar om älgstammen samt att inhämta information om foderprognoser, älgskador på areell näring, trafikolyckor med älgar och stora rovdjurs predation av älg. Gruppen ska samordna förvaltningen inom älgförvaltningsområdet genom minst årliga samråd. Vidare ska gruppen föreslå den minsta areal som krävs för att få fälla en årskalv, samt den minsta areal som krävs för att få fälla en vuxen älg. Dessa förslag ska lämnas till Länsstyrelsen som tar beslut om älgutdelning till licensområden.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen är förvaltningsmyndighet för frågor om skogsbruket och har i uppgift att verka för att landets skogar vårdas och brukas på ett sådant sätt att de beslutade målen för skogspolitiken uppnås. Skogsstyrelsen kan vid behov ge rådgivning om exempelvis hur betesskador av vilt kan minskas i den brukade skogen.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket är sektorsansvarig myndighet för jakt och vilt och har, med stöd i jaktförordningen, utfärdat föreskrifter och allmänna råd om administrationen av jakt efter älg, kronhjort och stora rovdjur m.m. (NFS 2011:7). Naturvårdsverket är även prövande instans vid överklaganden av beslut om exempelvis jakttidens längd och skyddsjakt.

Nationella viltolycksrådet

Nationella viltolycksrådet är ett rikstäckande nationellt samarbetsorgan där flera myndigheter och organisationer ingår. En av rådets huvuduppgifter är att upprätthålla en fungerande viltolycksorganisation för exempelvis eftersök av trafikskadat vilt, däribland älg. Rådet uppdaterar regelbundet statistik över viltolyckor för respektive viltart i landet.

Intresseorganisationer

Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund och Lantbrukarnas Riksförbund, är exempel på organisationer som har intresse i och påverkas av älgförvaltningen. Svenska Jägareförbundet har ett uttalat ansvar (allmänt uppdrag) för utbildningen av aktiva inom älgförvaltningen. De skall bistå älgförvaltningsgrupperna i deras arbete med att årligen tolka inventeringsresultat om bland annat älgstammens täthet och sammansättning, samt föreslå förvaltningsstrategier.

Förvaltningsdomstolen

Förvaltningsdomstolen är prövande instans vid överklaganden av beslut om registrering av område för älgjakt samt vid beslut om avregistrering av registrerat område för älgjakt.

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN